

6. OBYVATELÉ ČESKÉ REPUBLIKY

Van Minh je chlapec z Vietnamu. Je mu osm let a žije na severu země, ve vesnici v horách. Jeho strýc a teta se odstěhovali k nám. Otevřeli si obchod s oděvy a daří se jim v Čechách dobře. V dopisech posílají fotografie Prahy a chtějí Van Minha pozvat na návštěvu. Proto mu ve vietnamštině přepisují některá česká slova – třeba prosím, děkuji, nezlobte se, dobrý den. Mají za to, že nejdůležitější v cizí zemi je být zdvořilý.

(Martina Drijverová; Kamarádi z velké dálky – upraveno)

1. Odkud Van Minh pochází a v jakém typu obce žije?
2. Proč se Van Minh učí česká slova?
3. Myslíte si, že je nejdůležitější být v cizí zemi zdvořilý? Svůj názor zdůvodněte.

Na území České republiky žije asi **10,7 milionu obyvatel**.

Skupinu lidí, kteří dlouhodobě žijí a pracují na společném území a mají společné dějiny a jazyk, nazýváme národ. Příslušnost osoby k určitému národu označujeme jako **národnost**.

Jak víte, území našeho státu vzniklo ze tří historických zemí – Čech, Moravy a Slezska. Většinu obyvatel našeho státu proto tvoří **Češi, Moravané a Slezané** – lidé české, moravské a slezské národnosti.

Do České republiky přicházeli a stále přicházejí příslušníci jiných národů z cizích zemí. Říkáme jim **národnostní menšiny**. **Nejpočetnější národnostní menšiny** v České republice jsou **Ukrajinci, Slováci, Vietnamci, Romové, Poláci, Rusové a Němci**. Příslušníci národnostních menšin mohou mezi sebou mluvit **svým jazykem**, mají **svoji kulturu a zvyky**.

Státním jazykem* neboli **úředním jazykem** v České republice je **český jazyk**.

Všichni obyvatelé našeho státu mají **stejná práva a povinnosti**.

Znáte nějaký jazyk, který je podobný češtině?

7. NÁRODOPISNÉ OBLASTI

V některých oblastech našeho státu lidé zachovávají **původní lidové zvyky a tradice**. Nazýváme je **národopisné oblasti**. Pro každou takovou oblast je typický určitý **lidový kroj**. Část obyvatel národopisných oblastí mluví původním **nářečím**.

Lidový kroj je **zdobený oděv, který si někteří lidé národopisných oblastí oblékají při slavnostních příležitostech**. **Nářečí** je **mluvená podoba jazyka, kterou mezi sebou hovoří lidé určité oblasti**. Některá slova mají v nářečí jinou podobu než ve spisovné češtině (např. slovo **brambory** v různých nářečích: **kobzole, erteple, bandurky**).

mapa národopisných oblastí ČR

Prohlédněte si mapu národopisných oblastí a pokuste se určit, ve kterých krajích leží. Svůj odhad zkontrolujte za pomoci mapy krajů na str. 10.

*státní (úřední) jazyk – jazyk, kterým se mluví na úřadech a ve školách

Nejznámější národopisné oblasti České republiky jsou:

• **Chodsko** – leží v západních Čechách v okolí města Domažlice. Je to hornatý a lesnatý kraj. Při lidových slavnostech zde vystupují **dudáci** – hráči na starobylý hudební nástroj **dudy**.

☞ *Chodové měli ve středověku za úkol hlídat hranici s dnešním Německem a zjišťovat, zda nedošlo ke vpádu německých vojsk.*

• **Slovácko** – oblast na jihovýchodní Moravě v okolí měst Uherské Hradiště, Hodonín, Břeclav. Je to oblast s teplým podnebím, kde se daří **pěstování révy vinné**. Pro krajinu Slovácka jsou proto typické **vinice** a v jejich blízkosti stojící **vinné sklepy**. V nich se hrozny révy vinné zpracovávají na víno a ukládají v sudech nebo lahvích.

☞ *Známou lidovou slavností na Slovácku je jízda králů. Je to jízda krojovaných mužů na koních v čele s chlapcem, tzv. králem, oblečeným v ženském kroji. Král nesmí při jízdě promluvit, proto má v ústech bílou růži.*

• **Haná** – leží ve střední Moravě při toku řeky Moravy. Je to nejúrodnější část Moravy. Pro tuto oblast jsou typické **pestře a bohatě vyšívané kroje**.

☞ *Na Hané se dochovalo zajímavé nářečí. Místo hlásky **y** se v něm vyslovuje **é** a místo dvojhlásky **ou** se vyslovuje **ó**. Např. věta „Starý strýc veze mouku“ zní v hanáckém nářečí: „Staré stréc veze móku.“*

• **Valašsko** – oblast kolem měst Vsetín a Valašské Meziříčí. Podobně jako Chodsko je to **hornatý a lesnatý kraj**. V minulosti se zde lidé často živili chovem ovcí. Stáda pasoucích se ovcí tu můžeme vidět i dnes.

☞ *Ve městě Rožnov pod Radhoštěm se nachází náš nejznámější skanzen. Je to soubor původních lidových staveb, kde se můžeme seznámit se způsobem života v minulosti, se starobylými zvyky a řemesly.*

☛ Víte, kdo je ve valašském nářečí „bača“? Pokud nevíte, napoví vám píseň „Beskyde, Beskyde“, která pochází z Valašska. Zaspívejte si ji.

chodští dudáci

jízda králů na Slovácku

hanácký kroj

skanzen v Rožnově pod Radhoštěm

V sobotu jsme jeli za tetou do Rožnova pod Radhoštěm. Dala mi frgál. Víš, co to je?

Vím, protože mi moc chutná. Je to koláč, který se peče na Valašsku. Nejvíce mi chutnal hruškový.

1. Kolik obyvatel žije v České republice? Ze kterých tří historických zemí vzniklo území našeho státu?
2. Vysvětlíte pojem národ. Co jsou národnostní menšiny? Jmenujte hlavní národnostní menšiny v ČR.

Skupinu lidí, kteří dlouhodobě žijí a pracují na společném území a mají společné dějiny a jazyk, nazýváme národ. Příslušnost osoby k určitému národu označujeme jako národnost. Na území našeho státu žijí lidé české, moravské a slezské národnosti. Spolu s nimi zde žijí příslušníci národnostních menšin (např. Ukrajinci, Slováci, Vietnamci, Romové).

V národopisných oblastech lidé zachovávají původní lidové zvyky a tradice. Hlavní národopisné oblasti České republiky jsou Chodsko, Slovácko, Haná a Valašsko.